07/05/2019

Γιατί ο Χριστός διέρχεται μέσα από τον θάνατο

/ Γνώμες

Νικόλαος Α. Νησιώτης, Θεολόγος, Φιλόσοφος, Καθηγητής Πανεπιστημίου (+1986)

Η Ανάστασις, κάθε χρόνο, ως «εορτή εορτών και πανήγυρις πανηγύρεων» γίνεται αφορμή γενικής χαράς. Και πολύ σωστά, γιατί κάθε άνθρωπος βλέπει και αισθάνεται σ' αυτήν κάτι το τελείως ξέχωρο, μοναδικό, ιδιαίτερο και θαυμαστό, δηλαδή την νίκη, την υπέρβαση του πιο διαλυτικού στοιχείου της ζωής: του θανάτου. Ακόμη και οι αμφιβάλλοντας, με βάση την λογική, για το γεγονός ως αντικειμενικό, δοκιμάζουν υπαρξιακά έναν ωραίο συγκλονισμό για μια πιθανότητα που γεμίζει τα κενά της ανυπαρξίας, που απειλεί κάθε στιγμή όλες τις μορφές του υπαρκτού.

Η ζωή και ο θάνατος συγγενεύουν αναπόφευκτα σε πρώτο βαθμό. Συνυπάρχουν και εναλλάσσονται σαν δύο όψεις του ίδιου νομίσματος. Δεν υπάρχει ποτέ το ένα χωρίς το άλλο. Η γέννησις προδικάζει σαν αρχή της ζωής το αναπόδραστο τέλος της. Βέβαια, πάντοτε ο άλλος πεθαίνει και, φαινομενικά, εκείνος που επιζεί, δεν

μετέχει άμεσα αυτού. Αλλά είναι η αυταπάτη της ζωής στην πιο φανερή της βίωση και έκφραση, να νομίζει κανείς ότι δεν έχει σχέση με τον θάνατο, που φαίνεται να έρχεται πολύ νωρίς ή πολύ αργά σαν ένα απλό εμπόδιο συνεχίσεώς της .

Ο θάνατος δεν διακόπτει, δεν ανακόπτει, δεν αναστέλλει, αλλά καταστρέφει, μηδενίζει, εξαφανίζει. Οι επιζώντες δεν τον βιώνουν όσο ζουν. Τον σκέπτονται, τον φαντάζονται, τον αναμένουν, αλλά δεν μπορούν να συμμετάσχουν σε αυτόν. Χρειάζεται κανείς φοβερή δύναμη περισυλλογής για να βιώσει στη ζωή του την αντίθετη μορφή της ζωής, την ανυπαρξία. Και είναι αυτό που ο άνθρωπος αποφεύγει να ενεργήση, γιατί σ΄ αυτή την αίσθηση του θανάτου, η ύπαρξίς του αγωνία, στροβιλίζεται και χάνεται. Η ζωή μας είναι ζωή θανάτου , δηλαδή είναι ζωή που ορίζεται από τα όρια του θανάτου, της εξαφανίσεώς της.

Στον καθολικό αυτόν νόμο, που δεν επιδέχεται εξαίρεση, η Ανάστασις εμφανίζεται σαν η μοναδική επανάστασις της ζωής, που έτσι αυτοαξιώνεται σαν κυριαρχική τού θανάτου. Η εξαίρεσις, ως μοναδική, είναι παγκόσμια και ολοκληρωτική. Εφόσον ένας νεκρός επανέρχεται στη ζωή, αυτό σημαίνει ότι ο θάνατος χάνει την απόλυτη έννοιά του, την καθολική του ισχύ και την αναπόφευκτη καταστρεπτική του φύση ως τέλους της ζωής. Ο αναστημένος νεκρός σημαίνει την άρνηση του θανάτου μέσα στον θάνατο. Εδώ είναι η ουσία της Αναστάσεως, ότι δηλαδή ο Χριστός δεν καταξιώνει τη ζωή ως αιώνια, επειδή ο ίδιος, ως Ενανθρωπήσας Λόγος του Θεού είναι αιώνιος – εφόσον Θεός και θάνατος δεν υπάρχουν στην ίδια αναπόφευκτη συσχέτιση όπως άνθρωπος και θάνατος – αλλά γιατί ο Χριστός μετέχει του θανάτου πραγματικά και μέσω του θανάτου γίνεται η μοναδική εξαίρεσις υπερβάσεώς του.

Ο Θεός δεν καταστρατηγεί κυριαρχικά το κακό, την αμαρτία, την κακή χρήση της ελευθερίας με την παντοδυναμία Του. Αυτό θα ήταν εύκολο για Εκείνον, αλλά όχι συγγενές, ταυτιζόμενο με τον άνθρωπο και την κατάστασή του. Ο Θεός συνεπώς στον Χριστό, δεν ενεργεί «αφ΄ υψηλού» ή «μακρόθεν» με την υπεροχή της θεϊκής Του υπεροχής, αλλά μετέχει της ζωής αυτής του πάθους και της αναπόφευκτης σχέσεώς της με τον θάνατο. Ο Θεός δεν κυριαρχεί αλλά παλεύει το κακό για να το νικήσει, συνταυτίζεται προς στιγμήν με την άρνηση της ζωής και εκ των έσω την υπερνικά.

Έτσι γίνεται ο Ίδιος, όχι ο επιφαινόμενος κυρίαρχος του κόσμου που δεν μπορεί να έχει καμία απειλή από τον θάνατο, αλλά ο μετέχων αυτού και συνταυτιζόμενος με τον θνητόν άνθρωπο, για να γίνει έτσι δυναμικά, υπαρξιακά, πραγματιστικά, «απαρχή των κεκοιμημένων». Ο Χριστός διέρχεται μέσα από τον θάνατο. Δεν τον αγνοεί, και έτσι συνταυτίζει την αιώνια φύση Του με την θανατηφόρα φύση του ανθρώπου και γίνεται έτσι για όλους τους ανθρώπους η μοναδική εξαίρεσις , αλλά

συγχρόνως και η νέα πανανθρώπινη δυνατότης για μια νέα ζωή και μετά τον θάνατο.

Ο αναστημένος νεκρός είναι πολύ πιο ανθρώπινη πραγματικότητα του Θεού από τον αιώνιο Θεό του θανάτου, είναι πολύ πιο αυθεντική βίωσις της υπερβάσεώς του από την θεωρητικήν, μόνον, αντίληψιν περί αιώνιας ζωής. Ο Χριστός δεν νικάει εδώ, σ' αυτόν τον κόσμο, τον θάνατο με την αιωνιότητά Του, αλλά με τον θάνατο, που είναι η κύρια άρνησίς της, «θανάτω θάνατον πάτησας». Είναι η αιωνιότης που δίδεται σε αυτήν τη ζωή μέσα από το πάθος και με την υπερνίκηση της αμαρτίας, της οποίας ο θάνατος είναι το αποτέλεσμα. Τότε μόνον οι πραγματική αιωνιότης θα ακολουθήσει κερδισμένη δυναμικά και ρεαλιστικά μέσα σ' αυτήν τη ζωή.

Από την στιγμή της Αναστάσεως του Χριστού, ο νικημένος δυναμικά μέσα στο βασίλειό του θάνατος χάνει την κυριαρχική ολοκληρωτική του δύναμη. Όχι μόνον αυτό, αλλά βαθύτατα μέσα στην ανθρώπινη ύπαρξη, στη συνταύτισή της με τον αναστημένο Χριστό, μεταβάλλεται σε οδυνηρή διάβαση προς την πραγματική ζωή. Ο θάνατος είναι και παραμένει σκληρή άρνησις του αγαθού της ζωής, αλλ΄ από τώρα μεταβάλλεται σε στοιχείο εγρηγόρσεως και πληρώσεως της ελπίδος για αυθεντική ζωή.

Το μεγάλο γεγονός της χριστιανικής πίστεως, το μοναδικό και ανεπανάληπτο στην ιστορία του ανθρώπινου γένους, είναι ότι ο θάνατος έγινε, από αφανισμός της ζωής, πηγή της ανακαινιζομένης πραγματικής υποστάσεως του ανθρώπου. Είναι η ζωή του θανάτου, δηλαδή είναι η ζωή που η Ανάστασις, μέσω του θανάτου, έκαμε ώστε το τέλος της να γίνει αρχή νέας, ανέσπερης και ανώτερης ζωής._